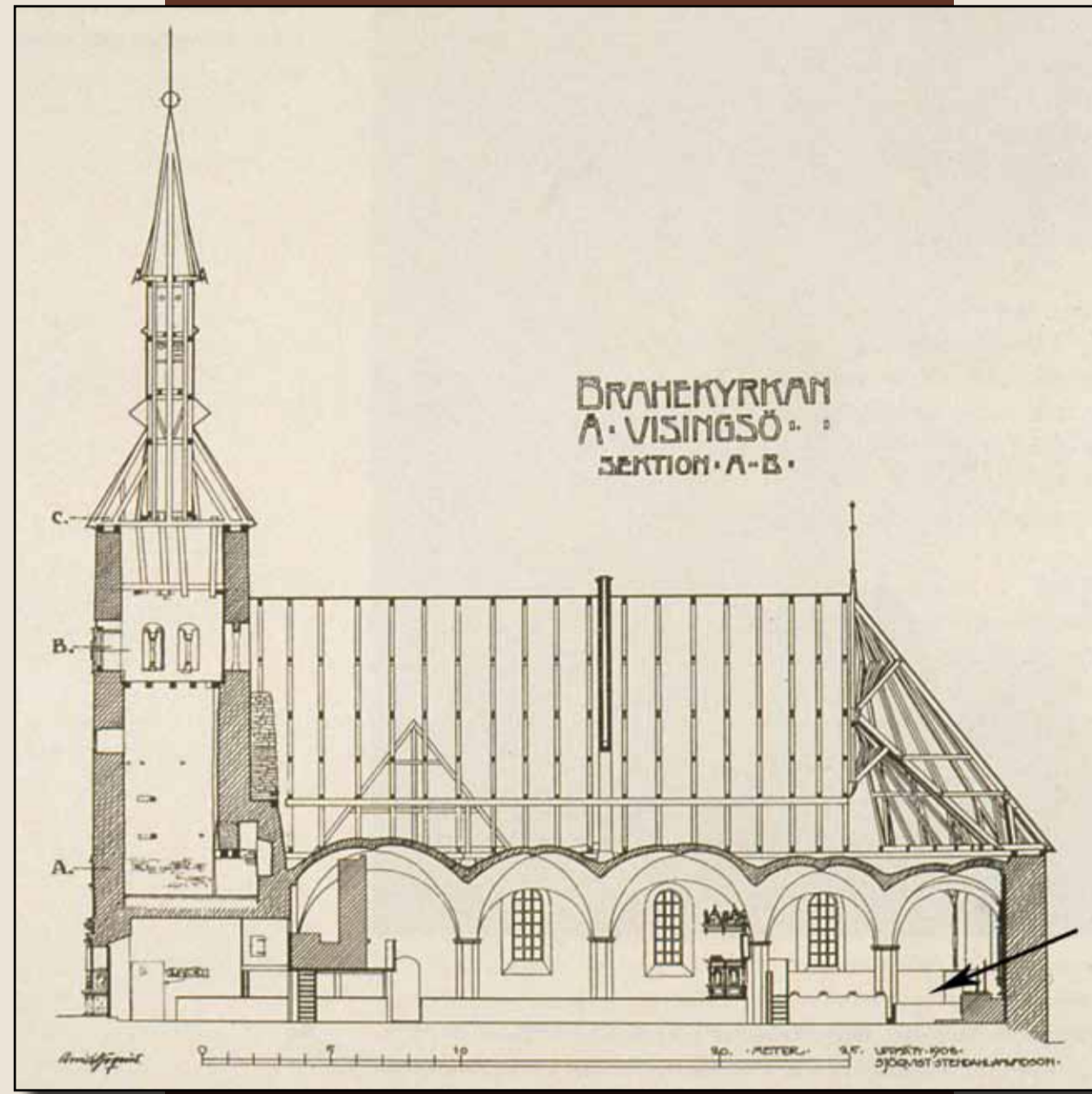

KULTPLATS GENOM TIDERNA

1. Ritning av Ströja kyrka/Brahekyrkan upprättad 1908. Pilen markerar de arkeologiska undersökningarna 2002 och 2005.

Brahekyrkan – vad fanns tidigare?

Här stod tidigare en romansk stenkyrka med torn, långhus, kor och absid. Av denna Ströja medeltida kyrka finns idag bara tornet kvar. Greve Magnus Brahe byggde om kyrkan i barockstil på 1630-talet. Ströja dateras till 1135–1160 och byggdes av kung Sverker den äldre eller sonen Karl Sverkersson. Att det varit en kungskyrka visar privatrummet i tornet, en empör.

När Ströja kyrka byggdes fanns troligen en träkyrka på platsen. En gavelhäll till en kista har hittats. Dessa stenar har drakslingsor, är bemålade och kallas Eskilstunakistor. Det är gravmonument som restes på de första kristna kyrkogårdarna under 1000-talets slut.

Arkeologi i koret

I samband med ombyggnader har arkeologer undersökt 6 kvadratmeter i kyrkans kor, totalt fanns här cirka 20 gravar. Under golvet låg ett par kistgravar och fynd som bokspänne, nål, kritpipa, mynt och en ring med glaspärlor. Gravarna och föremålen dateras till 1600–1800-talen.

Här undersöktes också ett tiotal barn- och vuxengravar från medeltiden, cirka 1100–1400-talen.

Den äldsta gravan var en mansgrav från vikingatiden, cirka 950–1050 e.Kr. På bröstkorgen låg en halv fårsax av järn. Saxen kan vara gravgåva eller har den lagts ner för att hindra honom från att gå igen? Han låg med huvudet i väster, vilket antyder en mycket tidig kristen grav.

Äldre kultplats

I jorden fanns även fynd från järnåldern, cirka 600–1000 e.Kr., till exempel brända ben från människa, får, svin, nöt eller häst och spelbricksfragment av horn. Fynden kommer troligen från förhistoriska gravar. Två centimeterstora guldbleck hittades också, ett bleck visar ett omfamnande par men det andra är helt blankslitet. Blecken kallas guldgubbar och är kända från ett trettiotal platser i Skandinavien. De hittas på politiskt betydelsefulla boplatser och förknippas med kultutövning i så kallade hallbyggnader. Visar guldgubbarna att det funnits en kultplats och en aristokrat från järnåldern här innan den första kyrkan byggdes?

Brahe Church – Place of worship throughout the ages

 The present 17th century baroque church was preceded by a medieval church, called Ströja, from which only the tower remains. This Roman stone church was built in 1135–1160. At that time, there was probably already a wooden church and graveyard at the site, confirmed by the find of a flagstone from a so called Eskilstuna cist. Such grave monuments were erected in the first Christian graveyards during late 11th century.

During rebuilding and archaeological excavations in the chancel, some twenty Christian graves and artefacts such as book clasps, coins and rings have been found. The youngest graves were from the 18th century and the oldest dated back to the Viking Age, around 950–1050 AD. There were also children's and adult graves from the Middle Ages, around 1100–1400. The oldest finds were from the Iron Age, around 600–1000 AD, including burnt bones from humans and animals and fragments of gaming pieces. These finds are probably from pre-historic graves. Two centimetre-high gold foil figures were also found. Such figures have been discovered at around thirty places in Scandinavia. They have mostly been found at centres of power, and are associated with cult rituals carried out in hall buildings at the magnate's residence. Maybe the gold foil figures are telling us that there was an Iron Age aristocrat, a hall and a place of worship here even before the first church was built.

Die Brahekirche – Kultstätte seit allen Zeiten

 Die heutige Barockkirche aus dem 17. Jahrhundert hatte eine mittelalterliche Vorgängerin, Ströja-kirche genannt. Von dieser zwischen 1135 und 1160 errichteten romanischen Steinkirche ist heute nur noch der Turm erhalten. Als die Steinkirche erbaut wurde, fand sich in der Nähe vermutlich bereits eine Holzkirche und ein Friedhof. Darauf weist der Fund einer Steinplatte eines frühchristlichen Grabes vom Ende des 11. Jahrhunderts hin.

Bei Umbauten und archäologischen Ausgrabungen im Chor wurden rund zwanzig christliche Gräber und Gegenstände wie Buchschließen, Münzen und Ringe gefunden. Die jüngsten Gräber stammten aus dem 18. Jahrhundert; die ältesten waren in der Wikingerzeit angelegt worden, etwa um die Jahre 950 bis 1050 n. Chr. Auch mittelalterliche Kinder- und Erwachsenengräber aus dem 12. bis 15. Jahrhundert waren unter den Grabstätten. Die ältesten Funde hatten ihren Ursprung in der Eisenzeit, 600 bis 1000 n. Chr., und stammen wahrscheinlich aus vorgeschichtlichen Gräbern. Unter ihnen waren verbrannte Menschen- und Tierbeine, Fragmente von Spielsteinen und zwei Zentimeter große Goldbleche mit eingepprägten Figuren. Solche Goldblechfiguren sind von rund dreißig skandinavischen Orten bekannt. Sie werden oft an politisch wichtigen Siedlungsplätzen gefunden und wurden vermutlich bei der Ausübung von Kulturen in den hallenartigen Räumen hochrangiger Persönlichkeiten angewendet. Zeugen die Goldblechfiguren wohl davon, dass hier vor dem Bau der ersten Kirche eine Kultstätte oder die Residenz eines Aristokraten lag?

2. Gravar i koret. I bildens övre del ses en kista och ett par barn 7–11 år, skuldra vid skuldra. Under ligger ytterligare två barn, ett nyfött och ett 6–7 år. De är begravda någon gång under 1100–1400-talen. Längst ner skymtar en medeltida gravsten och ett mannskelett från vikingatiden. På mannens bröstorg ligger en halv ullsax.

3. Bemålade gavelhäll till Eskilstunakista. Kalkstenshällen hittades på kyrkogården 1988. På det ormlika djuret finns ovanligt nog gråaktig originalfärg kvar.

4. Guldgubbe föreställande ett omfamnande par. Scenen kommer från nordisk mytologi och kan anspela på berättelsen om det heliga bröllopet mellan guden Frö och jättekvinnan Gerd. Den lillfingerstora guldgubben kan dateras till 700-talet e.Kr.

ILLUSTRATIONS

1. Drawing of Ströja Church/Brahe Church. The arrow marks archaeological investigations.
2. Graves in the chancel. Top: children's graves, including a newborn child. Bottom: man from the Viking Age with half a pair of sheep shears on his chest.
3. Eskilstuna cist, found in the churchyard in 1988. The snake-like animal contains traces of colour.
4. Gold foil figure depicting an embracing couple – perhaps the Norse god Freyr and the giantess Gerd.

BILDER

1. Bild der Ströja-/Brahekirche. Der Pfeil markiert, wo archäologische Untersuchungen durchgeführt wurden.
2. Grabstätten im Chor. Zu oberst Kindergräber, u. a. das Grab eines Neugeborenen. Zu unterst ist das Skelett eines Mannes aus der Wikingerzeit zu sehen. Auf der Brust des Mannes liegt die Hälfte einer Wollschere.
3. Frühchristliches Grab, 1988 auf dem Friedhof entdeckt. Auf dem schlangenartigen Tier sind Farbspuren erhalten.
4. Goldblech, auf dem ein sich umarmendes Paar eingepragt ist – vielleicht der Gott Freyr und die Riesin Gerd.

